

Піддубна Аліна Валентинівна

доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства

факультету № 1 Харківського національного

університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1244-2263>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Належна взаємодія органів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень з іншими органами та підрозділами є необхідною запорукою швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень. З 24 лютого 2022 року через повномасштабну військову агресію з боку Росії, у зв'язку з неможливістю функціонування налагодженої системи кримінального провадження в окремих регіонах країни, наша держава опинилась в ситуації необхідності адаптації законодавства до умов воєнного стану.

У зв'язку з цим, з метою впровадження особливого режиму досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження в умовах воєнного стану, а також реалізації повноважень органами досудового розслідування, законодавцем було прийнято низку нормативно-правових та підзаконних актів, що регулюють питання взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з медичними, експертними установами, державними органами, органами місцевого самоврядування, волонтерськими організаціями, юридичними особами, уповноваженими органами підрозділів інших відомств.

Виходячи з викликів сьогодення, наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України та Офіса Генерального прокурора «Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України» від 09.03.2022 № 177/450/46 [2] визначено механізм взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України, порядок дій працівників закладів охорони здоров'я, бюро судово-медичної експертизи та уповноважених працівників органів та підрозділів Національної поліції України під час перевірки обставин смерті людини під час воєнного стану на території України.

Враховуючи правила, що диктує правовий режим воєнного стану, в умовах тривалої окупації територій нашої держави, жорстоких вбивств та катувань цивільного населення, важливу роль відіграють механізми забезпечення правопорядку, швидкого, повного та неупередженого досудового розслідування кримінальних правопорушень, охорони, захисту та реалізації прав, свобод і законних інтересів особи. Тому, з метою урегулювання питань

щодо утримання військовополонених, забезпечення конвоювання затриманих осіб, розмінування та допуску поліцейських до проведення спеціальних вибухотехнічних робіт, слідчих (розшукових) дій, збирання біометричних даних осіб, у тому числі шляхом дактилоскопіювання, а також розширення переліку підстав для зупинки поліцейським транспортного засобу та його перевірки, а також перевірки водіїв та пасажирів тощо, уповноваженими на це органами розроблено ряд пропозицій до законодавчих актів та рекомендацій для практичних підрозділів.

Офісом Генерального прокурора України та Національною поліцією для практичних працівників розроблено Пам'ятки та Рекомендації щодо організаційних засад забезпечення діяльності слідчо-оперативних груп Національної поліції з документування воєнних злочинів, процесуальних та тактичних особливостей проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану, підготовки та призначення судових експертиз під час досудового розслідування воєнних злочинів. А саме:

- Алгоритм дій слідчо-оперативних груп Національної поліції на звільнених від окупації територіях з документування воєнних злочинів (на прикладі звільнених територій Київської області) [3],

- Алгоритм реагування працівників Національної поліції на події, пов'язані із обстрілами населених пунктів, унаслідок яких сталися масштабні руйнування цивільної інфраструктури, насамперед критичної, та/або значні людські втрати [4],

- Пам'ятка щодо особливостей організації і проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування нападів (обстрілів) на цивільне населення та об'єкти цивільної інфраструктури [5],

- Пам'ятка «Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану» [6],

- Пам'ятка щодо особливостей проведення допитів потерпілих/свідків стосовно дослідження фактів сексуального насильства в умовах збройного конфлікту [7],

- Рекомендації щодо проведення огляду місця події [8], тощо.

У вищевказаних розробках, зазначаються види слідчо-оперативних груп Національної поліції з документування воєнних злочинів та невичерпний перелік органів та підрозділів, з якими взаємодіють органи досудового розслідування під час проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану, а також чіткий алгоритм дій кожного учасника слідчо-оперативної групи Національної поліції. Зокрема, у зв'язку з документуванням воєнних злочинів, органи досудового розслідування взаємодіють з: підрозділами ДСНС, представниками Збройних Сил України, саперами та воєнізованими формуваннями територіальної оборони Збройних сил України, органами місцевого самоврядування, експертами та спеціалістами з питань застосування ракетних військ, артилерії та військової авіації (запрошуються від відповідних військових частин чи органів військового управління за необхідності визначення ймовірних напрямків обстрілів, які призвели до загибелі чи поранення осіб та/або пошкодження (знищення)

об'єктів, і встановлення типів озброєння, яке використовувалося для здійснення обстрілів), слідчими УСБ України, представниками ЗМІ та волонтерами.

Отже, згідно з вищевикладеним, можна зробити висновок, що процес організації та правового забезпечення взаємодії слідчих з іншими органами і підрозділами відповідає вимогам сьогодення та потребує постійного удосконалення та адаптації до умов воєнного стану. Питання, що розкриваються у даній доповіді вимагають подальшого вивчення з врахуванням постійних змін та умов воєнного стану, тому, пропоную учасникам конференції взяти участь в обговоренні піднятих проблемних питань та наданні рекомендацій для практичних працівників щодо взаємодії слідчих з іншими органами і підрозділами в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print#n5091>

2. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції України, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини під час воєнного стану на території України: наказ МВС України, МОЗУ та ОГПУ від 09.03.2022 № 177/450/46. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-22#Text>

3. Алгоритм дій слідчо-оперативних груп Національної поліції на звільнених від окупації територіях з документування воєнних злочинів (на прикладі звільнених територій Київської області). К.: Головне слідче управління Національної поліції України, 2022. 14 с.

4. Алгоритм реагування працівників Національної поліції на події, пов'язані із обстрілами населених пунктів, унаслідок яких сталися масштабні руйнування цивільної інфраструктури, насамперед критичної, та/або значні людські втрати. К.: Національна поліція України, 2022. 11 с.

5. Пам'ятка щодо особливостей організації і проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування нападів (обстрілів) на цивільне населення та об'єкти цивільної інфраструктури. Київ: Офіс Генерального Прокурора України; Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 9 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1TyileSKvDjvKYtsRb6VgGRRVI2DAIn_M/edit

6. Пам'ятка «Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану». К.: Офіс Генерального Прокурора України; Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 32 с.

7. Пам'ятка щодо особливостей проведення допитів потерпілих/свідків стосовно дослідження фактів сексуального насильства в умовах збройного конфлікту. К.: Офіс Генерального Прокурора України; Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 13 с. URL: <https://surl.li/btvno>.

8. Рекомендації щодо проведення огляду місця події. Київ: Тренінговий центр прокурорів України, 2022. 7 с.